

This project is funded by
the European Union

Мониторинг и подобрување на капацитетот на институциите во справување со организиран криминал и корупција
Monitorimi dhe përmirësimi i kapaciteteve të institucioneve në ballafaqim me krimin e organizuar dhe korrupsionin
Monitoring and improvement of the institutions capacity's fighting organized crime and corruption

МОНИТОРИНГ БРИФ 09/2019

НА СУДСКИ ПОСТАПКИ ПОВРЗАНИ СО ОРГАНИЗИРАН КРИМИНАЛ
И КОРУПЦИЈА

Издавач:

Коалиција „Сите за правично судење“

Автор:

Проф. д-р Гордан Калајциев

Оваа публикација е изработена со финансиска поддршка на Европската унија. Нејзината содржина е единствена одговорност на Асоцијацијата за Демократски Иницијативи и Коалицијата Сите за правично судење и истата не ги одразува ставовите на Европската унија

Достапно единствено како електронско издание.

АКТУЕЛНИ СУДСКИ ПОСТАПКИ

ПРЕДМЕТИ НА ЈАВНОТО ОБВИНЕТЕЛСТВО ЗА ГОНЕЊЕ НА ОРГАНИЗИРАН КРИМИНАЛ И КОРУПЦИЈА

КОК 38/16 ПОД КОДНО ИМЕ „ЗМИСКО ОКО“

На 02.09.2019 дел од обвинетите не беа присутни бидејќи се наоѓале во странство, а еден не беше спроведен од КПД Идризово, додека за останатите судот нема официјална информација зошто истите се отсутни, иако според наводите на останатите обвинети тие не доаѓаат на закажаните претреси од причина што истите постојано се одлагаат. Дополнително на самиот почеток од рочиштето судот наведе дека се раздвојува постапката по однос на сите обвинети кои не се присутни на денешниот претрес, а сето тоа заради економичност и целисходност на постапката, односно заради останатите обвинети кои што се присутни на секое рочиште.

Потоа рочиштето продолжи со утврдување на идентитетот на обвинетите, односно истите беа прашани само дали има некакви промени по однос на нивните податоци наведени во обвинителниот акт, како и дали остануваат во целост кон претходно дадениот исказ во постапката. Најголем дел од обвинетите останаа на исказот претходно даден во постапката, додека пак двајца од обвинетите истакнаа дека исказот кој го дале претходно е даден под притисок.

КОК 38/19 – ПОД КОДНО ИМЕ „ЛИКВИДАЦИЈА“

Предметот е вратен од страна на Врховниот суд и се води против 8 обвинети кои се товарат за: „примање поткуп“ - член 357 од КЗ, „злоупотреба на службената положба и овластување“ по член 353, „неовластено оддавање информации и податоци за сведоците, соработниците на правдата, жртвите кои се јавуваат во својство на сведоци и нивните блиски лица“ по член 42 од Законот за заштита на сведоци, „противзаконито посредување“ од член 359 од КЗ, како и „недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материјали“ по член 396 од КЗ.

На 03.09.2019 започна повторената постапка за предметот под кодно име „Ликвидација“. Јавниот обвинител на рочиштето го извести судот дека истакнува предлог за запирање на постапката за дел од обвинетите поради настапување на **апсолутна застареност**. ЈО образложи дека од извршување на кривичните дела се поминати повеќе од 10 години за дел од обвинетите, а за кривични дела за кои е запретена казна до 5 години за четворица обвинети, додека пак за двајца обвинети постапката ќе продолжи. Судот ги извести странките дека решенијата по доставениот предлог ќе бидат изготвени во рок од 5 дена и ќе бидат доставени до нив.

КОК 87/19

Предметот се води против 1 обвинет, за сторено кривично дело „криумчарење на мигранти“ по член 418-б став 2 в.в став 4 од КЗ.

На 16.09.2019 главната расправа започна со давање на воведни говори од страна на јавниот обвинител, бранителот на обвинетиот и самиот обвинет. Обвинетиот беше прашан од судот дали разбира за што е обвинет, по што се пристапи кон поуките за правата, од кои детално му беа објаснети само правото да молчи и правото да даде исказ пред судот.

Обвинетиот пристапи кон признавање на вина, по советување со својот бранител, а судот постави прашања за да ја провери доброволноста и свесноста на признанието и последиците од него, како и прашања во врска со кривичното делот и фактичкиот опис на настанот. Не се изведоа докази по признанието на вина. Потоа, судот ја изрече пресудата со која го осуди обвинетиот на казна затвор, имајќи ги во предвид сите олеснителни околности и примена на член 41 став2 од КЗ, како и образложувајќи ги сите аргументи кои ги земал во предвид при изрекување на пресудата.

ПРЕДМЕТИ НА СПЕЦИЈАЛНОТО ЈАВНО ОБВИНИТЕЛСТВО

К 1129/18 ПОД КОДНО ИМЕ „ТВРДИНА 2“

На 02.09.2019 главната расправа беше одложена поради отсуство на бранителот на обвинетиот на кого му се суди во отсуство, а со оглед дека одбраната е задолжителна, постапката ќе продолжи на претходно закажаниот термин на 04.09.2019 година.

На 04.09.2019 главната расправа се испитуваше сведок предложен од страна на обвинителството со листата на докази. Сведокот беше директно испитуван од страна на ЈО со прашања со кои го водеше сведокот низ изказот, додека пак на одбраната и беше овозможено да го испраша сведокот во вкрстено испитување, но од страна на одбраната не беше искористено ова право. Во текот на испрашувањето не беа истакнати приговори.

К 1493/17 ПОД КОДНО ИМЕ „ТОТАЛ“

На 20.09.2019 главната расправа се одложи поради непотполн судечки совет. Причината за отсуството е службени обврски на судија член на судечкиот совет по предметот.

К 1904/16 ПОД КОДНО ИМЕ „НАСИЛСТВО ВО ОПШТИНА ЦЕНТАР“

На 10.09.2019 главната расправа се одложи по барање на бранителите на обвинетите, со цел да не се случат битни повреди на постапката, а сè до конечно завршување на постапката за предавањето на предметите од СЈО кон ЈО на РСМ. Јавниот обвинител истакна дека сведокот повикан за денешното рочиште е присутен, а и тој е спремен да го испитува, секако доколку постои согласност од страна на одбраната за тоа. Со ваквиот предлог на јавниот обвинител, не се согласи одбраната и судот донесе решение и го прифати предлогот на одбраната за одлагање на денешното рочиште.

На 25.09.2019 главната расправа се одложи поради тоа што предметот со сите списи е на увид во Судскиот совет на РСМ.

К 1905/17 ПОД КОДНО ИМЕ „ТИТАНИК 3“

На 13.09.2019 главната расправа беше одложена по барање на јавниот обвинител, а поради преземањето на предметите на СЈО од ЈО на РСМ.

К 1959/17 ПОД КОДНО ИМЕ „ТОРТУРА“

На 13.09.2019 главната расправа се одложи поради отсуство на сведок, за кој судот нема доказ за извршена уредна достава.

На 26.09.2019 главната расправа се одложи поради отсуство на петто обвинетиот во предметот, а поради здравствени причини.

КОК 7/18 ПОД КОДНО ИМЕ „ТИТАНИК“

На 04.09.2019 пред почнување на главната расправа еден од бранителите побара одлагање поради тоа што имал друго рочиште од друг предмет исто така на СЈО, меѓутоа судот го одби таквото барање со образложение дека истиот ќе биде заменет од друг присутен бранител, по што судот донесе решение со кое го одби предлогот на одбраната. Главната расправа продолжи во доказна постапка со изведување на материјални докази предложени од страна на обвинителството. Доказите беа изведувани со читање на насловот на доказот од страна на јавниот обвинител.

На 23.09.2019 главната расправа се одложи по барање на јавниот обвинител, а поради преземањето на предметите на СЈО од страна на ЈО на РСМ. На одбраната не и беше овозможено да се произнесе за барањето за одлагање на рочиштето дадено од СЈО.

КОК 7/19 ПОД КОДНО ИМЕ „ТРИСТА“

На 06.09.2019 главната расправа се одложи поради **отсуство на вештото лице**. Судот му посочи на обвинителството дека истиот треба да донесе лекарска потврда бидејќи во спротивно ќе биде казнет за неоправдано отсуство.

На 11.09.2019 главната расправа повторно се одложи поради **отсуство на техничкиот советник**, но и поради спорниот и несигурен статус на Специјалното јавно обвинителство и предметите иницирани од ова обвинителство. Претседателот на советот напомена дека доколку на наредното закажано рочиште не дојдат повиканите вештаци истите ќе бидат казнети.

На 20.09.2019 година, **постапката започна од почеток поради протек на 90 дена**, при што беше утврден идентитет на обвинетиот, а странките изјавија дека остануваат на своите наводи претходно изнесени во постапката. По договор на обвинителството и одбраната беше побарано одлагање на рочиштето иако на рочиштето беа присутни вештакот и техничкиот советник поради чие отсуство расправата претходно се одлагаше.

На 30.09.2019 година, рочиштето за главна расправа продолжи во фаза на доказна постапка со испитување на вешто лице од страна на ЈО и технички советник од страна на одбраната, кои беа и вкрстено испитани од спротивната страна согласно ЗКП. Прашањата во вкрстеното испитување во голема мера излегуваа надвор од директното, за што спротивната страна вложуваше приговори, а судот соодветно реагираше на истите.

КОК 30/17 ПОД КОДНО ИМЕ „ТРАНСПОРТЕР“

На 10.09.2019 главната расправа беше **одложена** поради неизвесноста на статусот на СЈО, како и преземањето на предметите од страна на ЈО на РСМ.

На 16.09.2019 главната расправа се одложи поради барање за одлагање доставено од страна на ЈО на РСМ, а поради преземањето на предметите.

На 23.09.2019 година, рочиштето за главна расправа продолжи во фаза на доказна постапка со изведување на материјални докази од тендерска документација како договори и записници презентирани од страна на застапникот на обвинението, но само со читање на насловот на доказите.

КОК 46/19 ПОД КОДНО ИМЕ „БОЖИНОВСКИ“

На 03.09.2019 поради протек од 60 дена главниот претрес започна од почеток. Јавниот обвинител и обвинетите истакнаа дека остануваат на сè што имаат изнесено до сега пред судот. Претресот продолжи во доказна постапка со сослушување на 1 сведок. Бидејќи истиот сведок бил испитан пред судот во 2014 година, а јавниот обвинител постави само 2 прашања, претседателот на судечкиот совет истакна дека странките од сега ќе мора да ги кажат и образложат околностите на кои ги повикуваат сведоците за да не се одолговлекува постапката.

КОК 47/17 ПОД КОДНО ИМЕ „ТАРГЕТ-ТВРДИНА“

На 06.09.2019 главната расправа се одложи поради **отсуство на сведок** предложен од обвинителството, а за кој нема уредна достава.

На 23.09.2019 година, на рочиштето за главна расправа во фаза на доказна постапка беше директно испитан еден сведок предложен од страна на јавниот обвинител. Одбраната побара да го добие записникот од директното испитување, како и одлагање на рочиштето за главна расправа со цел да се подготват за вкрстено испитување.

КОК 53/17 ПОД КОДНО ИМЕ „ТНТ“

На 11.09.2019 главната расправа се **одложи** на барање на јавниот обвинител во постапката, а поради предавање на предметите од СЈО на ЈО на РСМ. Одбраната се согласи со барањето на јавниот обвинител.

На 23.09.2019 година, на рочиштето за главна расправа во фаза на доказна постапка директно беа испитани технички советник и двајца сведоци предложени од страна на одбраната, кои потоа беа и вкрстено испитани од страна на обвинителот. Расправата беше прекината поради истек на работното време на судот.

КОК 66/17 ПОД КОДНО ИМЕ „МОНСТРУМ“

На 05.09.2019 главниот претрес се изведуваа материјални докази, со читање на насловот на доказот од страна на судијата. Иако предметот се води по стар ЗКП, текот на претресот се снима и истовремено се води записник преку диктирање од страна на судијата.

На 18.09.2019 пред почнување на главниот претрес јавниот обвинител во овој предмет доставија до судот овластувања дадени од Јавниот обвинител на РСМ, со кое се овластуваат јавните обвинители да го застапуваат овој предмет. Главниот претрес продолжи во доказна постапка и се изведоа 25 аудио снимки предложени од страна на обвинителството. Доказите се изведуваа со презентирање на содржината на снимките од страна на судијата - претседател на судечкиот совет. При изведување на една снимка во времетраење од две минути јавноста беше исклучена поради заштита на приватниот живот на обвинетиот или сведокот. Во текот на главниот претрес беше дадена кратка пауза, а по завршување на истата тројца од бранителите во овој предмет не се појавија во судница во зададеното време, пасудот согласно чл.311 ст.1 ги казни со парична казна од по 500 евра.

КОК 99/16 ПОД КОДНО ИМЕ „ШПИОН“

На 05.09.2019 пред започнување на претресот, претседателот на судечкиот совет извести дека еден од бранителите доставил до судот известување со кое го информира судот дека безбедносниот сертификат му е изминат и во овој момент, бидејќи во овој предмет има класифицирани докази, нема да може да го застапува својот клиент. На ова се приклучија и другите бранители кои истакнаа дека и нив им се истечени сертификатите, но претседателот на судечкиот совет ги извести дека нема никакви пречки за да се одржи денешниот претрес бидејќи доказите кои денеска се планирани да се изведат веќе се имаат изведено во време кога сертификатите имале важност, и не претставува правна пречка за текот на постапката. Присутен во судницата беше и сведок – вештак од МВР, но судијата го извести дека на денешниот претрес нема да биде сослушан, поради започнување на постапката од почеток. На главниот претрес на прашање на судот сите обвинети истакнаа дека остануваат на исказот даден од претходно. Јавниот обвинител истакна дека останува на обвинителниот акт од 14.12.2013 година со предложените докази и на сè што е кажано до сега. Формално во записникот беа внесени претходно изведените материјални докази како и исказите на сведоците сослушани во текот на постапката. Судот констатираше дека поради известувањето од МВР кое денеска се достави до странките произлегла нова ситуација, за која појаснување треба да дадат одредни сведоци кои ќе се повикаат дополнително, па поради тие причини денешниот претрес се одложи.

КОК 817/11 ПОД КОДНО ИМЕ „МАЏАР ТЕЛЕКОМ“

На 24.09.2019 главниот претрес се одложи поради **отсуство на сведок** за кој нема уредна достава. Исто така, на денешниот претрес судот ги извести странките дека другиот повикан сведок доставил писмено известување до судот дека тој не ги познава обвинетите во овој предмет, ниту пак му е познато за нивните дејствија за кои се води оваа постапка. Јавниот обвинител истакна пред судот дека сведокот дал исказ пред обвинителот, и дека она што е изнесено во известувањето ќе се утврди на самиот претрес.

На 30.09.2019 главниот претрес повторно се одложи поради отсуство на свеок за кој нема уредна достава.

КОМЕНТАРИ

Набљудуваните рочишта од овој месец генерално поминаа во предзнакот на одложување првенствено поради пренесувањето на надлежноста за гонење на предметите од СЈО во ЈОРСМ и понатаму делегација на истите предмети од страна на ЈОСРМ на надлежните обвинители.

Покрај ова, овој месец е евидентна и практиката кога неколку главни расправи да се започнати од почеток, поради истекот на рокот од 60 дена од последното рочиште, согласно одредбите од ЗКП кои што се однесуваат на заштитата на начелот на непосредност во текот на главната расправа. За жал, од увидената практика, евидентно е дека вака конципираните одредби од ЗКП во однос на заштитата на начелото на непосредност на судот во текот на главната расправа во голема мерка се злоупотребени на штета на правото на фер постапување или се применети несоодветно и на штета на начелот на непосредност и се во насока на пробивање на роковите за судење во разумен рок.

Имено, сметаме дека е несоодветнаутврдената практиката на судот во случаите кога главната расправа започнува од почеток, а во насока на заштита на начелото на непосредност, тој само да ги прочита претходно дадените искази или изведените докази и/или само да констатира дека обвинителството и обвинетиот остануваат на сето претходно наведено на претходните рочишта. Оваа примена на одредбите од ЗКП, а во насока на креирање на „вештачка“ или привидна ефикасност сметаме дека значи само изигрување на начелото на непосредност. Да потсетиме, смислата на ова начело е дека главната расправа треба да започне од почетокот поради протекот на подолг временски период од последното рочиште, па поради тоа и судот да заборавил на она што се случувало пред него, првенствено сметајќи на фактот дека е нужно тој со своите сетила да ги осуети обвинетиот и/или сведоците во однос на нивната веродостојност при давањето на исказите во текот на рочиштата од главната расправа. Доколку пак, главната расправа започне од почеток и само формално се прочитаат записниците или се констатира дека сите остануваат на своите претходно дадени искази, се поставува прашањето, зошто воопшто се прави оваа процесна активност, кога судот и онака може во кој и да било момент да ги прочита сите списи од процесните дејствија што претходно пред него биле преземени. Токму затоа, оваа искривена практика на само потврдување дека во целост сите остануваат на претходно искажаните ставови или на читање на записници од претходните рочишта ја доведува до апсурд одредбата на почнување на судењето од почеток, со што истата е бесмислена и само служи за неповратно одолговлекување на кривичните постапки, како и до принудна промена на судечкиот судија или совет, инспириран од кој и да било причини.

Дотолку повеќе, слични забелешки може да се дадат и за рочиштата за предметите за кои по вонреден правен лек се повторува кривичната постапка, при тоа и во повторената постапка, слично на случаите на започнувањето на главната расправа од почеток, воопшто доказите не се изведуваат, туку само се читаат истите дадени во првата постапка.

Во таа насока, сметаме дека е неопходно преиспитување и на одредбите од ЗКП, но и на судската практика, кои што се однесуваат на одредбите за повторно започнување на судењето од почеток во случаи на подолги одложувања на рочиштата, како и преиспитување на оваа судска практика во случаите на повторувањето на кривичните постапки.

Слично и на минатите месеци, и овој месец е евидентна појавата на одлагање на судските рочишта поради некоординираност на календарите на судиите и на странките во постапката, како и поради веќе ноторниот проблем со неуредна достава на судските покани до сведоците и вештаците.

Конечно, навистина е нејасно која е улогата на повисоките судови, во насока на заштитата на ефикасноста и правичноста на судските постапки, кога дозволуваат правен лек повторување на кривичната постапка, а се свесни дека е повеќе од извесно дека во конкретните случаи непосредно ќе настапи апсолутната застареност на кривичното гонење за конкретните кривични дела.

Практика на прифаќање на признанија за вина во текот на главната расправа без притоа како поткрепа на истите признанија да бидат изведени какви било докази, беше евидентирана и овој месец. Сепак, задоволува фактот дека во набљудуваните рочишта, судот барем вложил доволно интелектуален напор вербално да утврди дали признанието на обвинетиот било свесно и доброволно.

За поздравување е постапката на судот во случаите кога е на висината на својата улога во текот на директното и вкрстеното испрашување на сведоците, кога преку соодветната примена на одредбите од ЗКП правилно врши селекција на прашањата само по однос на содржината што била истакната во текот на директното испитување.

Сепак, сметаме дека не би требало да постои практиката на толерирање на процесната неподготвеност на странките и прифаќање на нивните предлози за одлагање на рочиштата по спроведените директни испитувања на сведоците, а базирано врз барањата на странките за дополнителна подготовка за вкрстено испитување. Ова во насока на фактот дека странките, согласно ЗКП, имаат пристап до сите докази од спротивната странка уште пред почетокот на доказното рочиште од главната расправа, па сходно на тоа се губи и целта на вкрстеното испитување доколку истовременски не следува непосредно по директното. Имено, смислата на вкрстеното испитување е единствено во дискредитација на исказот даден во директното испитување, и се базира само врз исказите дадени во директното испрашување. Па така, доколку вкрстеното испитување следува по протек на определен временски период по директното испитување, се поставува прашањето дали навистина во овие случаи станува збор за потреба од дискредитација на исказот на сведоците или вештаците или само се работи за едноставно злоупотребување на правото на судење во разумен рок, како и за непотребно трошење на и онака ограничените судски ресурси, а со тоа и злоупотреба и прикриен притисок врз сведоците и вештаците.